

ANDREA BARC

NIKAD
NISMO
BILE
OVDE

Prevela
Eli Gilić

— Laguna —

Naslov originala
Andrea Bartz
WE WERE NEVER HERE

Copyright © 2021 by Andrea Bartz Inc.
This edition published by arrangement with Ballantine
Books, an imprint of Random House, a division of
Penguin Random House LLC

Translation copyright © 2022 za srpsko izdanje, LAGUNA

Posvećeno

Džen Veber, mojoj saputnici i najodanijoj prijateljici

PRVO POGLAVLJE

Kristen je otrčala do ivice trema pa čučnula i ispružila dugačku ruku. Opipavala je lozu, podizala listove i otkrivala tanane stabljike ispod njih. Zamislila sam kako se naginje i pada, čas je tu, čas nije, a zaostali obris njene prilike i dalje mi lebdi pred očima. Ne znam zbog čega. U trenutku ludila zamislila sam kako je guram.

Umesto toga sam se pridigla od stola. „Kristen, nemoj“, dobacila sam. Bile smo same na drvenom tremu podignutom na drvenim stubovima iznad vinograda, a cele nedelje smo gotovo svugde bile jedine gošće. Prazni restorani, puste pijace, turistički biro i ljudi. Tek povremena grupa drugih posetilaca koja bi stajala ili sedela u blizini iako su svi imali sav taj prostor za sebe.

Zvuk pucanja i Kristen je ustala, držeći zeleni čokot. Stavila je grozd u usta i zamišljeno zagrizla. „Nije loše. Hvataj.“

Nisam uspela da uhvatim čokot i grožđe je palo na staklenu ploču stola. Osvrnula sam se i probala grozd – kiselkasti prasak na jeziku.

„Rekao je da je slabo rodilo ove godine. Nisi morala da uzmeš baš ceo čokot.“

Smestila se na stolicu i podigla čašu gorkog piska, zelenog poput limete i penušavog. „Ostaviću im još nekoliko pezosa pre nego što odemo. Bila sam gladna.“ Čašom je kucnula moju. „Bolje je da ukradem malo grožđa nego da mi padne šećer, zar ne?“

„U pravu si.“ Kristen ume da ukaže na suštinu kad je nervozna od gladi.

Čovek s maramom oko glave posmatrao nas je s drugog kraja polja, tik pre nego što se loze sretnu s redom grmolikog drveća. A iza stabala su se nazubljena brda pružala sve do horizonta. Kristen je mahnula radniku i on joj je klimnuo glavom.

Zadržala sam poslednji gutljaj na jeziku. Svakog dana smo pijuckale to piće: sok od limete, šećer u prahu i žučkasti brendi za koji se Čileanci kunu da je nastao pre peruanskog piska. Osetila sam nalet još jednog „pa, nije li ovo sjajno!“ trenutka, divno netaknutog strahom koji mi burgija mozak poslednjih trinaest meseci. Evo me, na najboljem putovanju u životu: sedam noći u Južnoj Americi, istraživanje strmih planina i plodnih dolina između njih s devojkom koji mi je najbolja prijateljica više od decenije. Tako osvežavajući i sladak koktel da mi se činilo da sam zakoračila u morsku penu. I ostale su nam još dve noći.

Pored Kristen je sve bolje, njeno samopouzdanje je nalik sigurnom staklenom zvonu u nepoznatom, grubom svetu. Kad smo se zagrlile na aerodromu pre gotovo nedelju dana, oči su mi se ispunile suzama olakšanja. Nisam je videla godinu dana – godinu dana obeleženih napadima panike, košmarima i vrištanjem u jastuk, pod tušem a povremeno i sebi u pesnicu. Ali u Santijagu, kad smo iznajmile automobil i otisnule se na sever pustim auto-putevima, Kristen je bila živahna kao i uvek. Zaklicala je kad se ukazao Tihi okean, trubila grupici debeljuškastih alpaka pored puta. Uzvikivala je dok je upirala prstom u tezge s voćem kraj puta, ustalasila kukuružišta s redovima pravim kao da su ih crtali lenjirom, debelo povrće koje je bujalo na sunčanim poljima. I nebo, nebo, tako plavo

nebo, samo što nije pucketalo od svežine, kako se obrušavalo u okean s jedne strane i podizalo nad naboranim vrhovima s druge. Njeno prisustvo je kao umirujući miris, zanaks u spreju, pa sam dozvolila sebi da se opustim.

Provele smo prvu noć u Sereni, gde smo s bušnim kornetima sladoleda šetale po ozelenjenom gradskom trgu i odsele u hotelu sa zidovima jarkih boja s kojih su nas svetitelji sa ikona gledali dok smo spavale. Previše turistički, zaključile smo, pa se sledećeg jutra odvezle u unutrašnjost. U Pisko Elkiju smo otišle na čas joge kod žene s krivim kolenima i kosom do kukova; dok smo stajale u pozi planine i zadržavale vazduh, izjavila je: „Osmeh je gorivo za vaš *corazón*, vaše srce.“ Druge noći su nas u kaficu startovala tri nemačka studenta i strava se vratila uz riku pantera koji je čekao u zasedi. Kristen je prihvatila uzde – šarmantna je i može da priča sa svima – pa kad je videla strah u mom pogledu, učtivo je otkočila kočopernu trojku i izvela me u noć.

„U redu je, ja sam, tu sam“, mrmljala je dok me je vodila mračnim ulicama prema hotelu. „Kristen je tu.“ Glas joj je bio melem; njene reči umirujuće ćebe. Spakovale smo se i sutradan produžile dalje.

A jutros smo stigle ovamo, u Kiteriju. U prvi mah sam se uplašila zato što je tako pusto. Ostavile smo automobil na parkiralištu pa tumarale strmim ulicama, vukući kofere kao malodušnu decu – satima, kako mi se činilo – dok nismo našle otvoren hotel. Tamo sam se domogla ključeva malog apartmana u kome je pokrivač bio vlažan uprkos suvom planinskom vazduhu. Sunce je tonulo i shvatila sam da bi pustoš ovog grada mogla da bude prednost: manje muškaraca će nam dosađivati, dvema devojkama koje same šetaju noćnim ulicama. Znaš šta kažu za žene koje putuju same.

Kristen je popila poslednji gutljaj koktela. „Znaš šta bi trebalo da uradimo? Rođendanske želje.“

„Rođendan mi je tek za dve nedelje.“

„Znam, ali hoću da to uradimo uživo. A ovaj je jubilarni!“

To nam je bio običaj – da svake godine govorimo šta jedna drugoj želimo. Dobila sam tu ideju kad sam pročitala da su dve najbolje prijateljice i poslovne partnerke jedna drugoj pisale novogodišnje odluke.

„Ja ću prva“, rekla je i okrenula se prema lozama. „Za rođendan ti želim, draga moja Emili... da nekome iz te tvoje firme dođe iz dupeta u glavu i da te unaprede kao što zaslužuješ.“

„To bi bilo lepo.“ Pre nekoliko meseci sam rekla kako bih volela da postanem izvršna direktorka, ali moj šef u *Kiblu* je neorganizovan, spor i gubi vreme na gluposti. Međutim, dopada mi se tamo, dobila unapređenje ili ne. Radim kao projektna menadžerka u novoosnovanoj firmi koja šalje sirovu, organsku mačju hranu vlasnicima ljubimaca koji imaju previše novca. Kolege su mi mladi hipsteri, a to se odnosi i na Priju, s kojom sam najbliškija. Fotografije mačaka su doslovno svugde.

Ipak, nisam rekla Kristen da, kad god ugledam zvezdu padalicu, dunem u cvet maslačka ili vidim da sat pokazuje 11.11, krišom poželim da nađem divnog partnera i skrasim se. Deluje mi previše antifeministički, previše sentimentalno da bih izgovorila. Ali pošto je Kristen na drugom kraju sveta, a sve moje prijateljice se udaju (dođavola, već dobijaju i decu) strpljenje me izdaje. A možda sam konačno na dobrom putu...

„Rekao je da će ovog meseca početi da razgovara s kandidatima“, kazala sam. „Smešno je što se ponaša kao da nema vremena čak ni da *razmisli* o upražnjenom mestu. Kao da je prezauzet spasavanjem sveta, jednim mačjim probavnim traktom za drugim.“

„Mačkari su najgori ljudi. Kažem to kao prava ljubiteljka mačaka koju jedino alergija sprečava da ima jednu.“

„Mislim da je njegova posvećenost nekako slatka!“

Kristen je frknula. „Ceo posao je utemeljen na ljudima koji su opsednuti ravnodušnim životinjama.“

„Raselova mačka nije ravnodušna. Moći ga voli. Videla sam snimke.“ Kristen je prevrnula očima, a ja sam se nagnula prema njoj. „Ma daj, volim svoj posao.“

„Izvini, izvini, izvini.“ Odmahnula je rukom. „Dobro, sad je red na tebe.“

„U redu. Za tvoj rođendan, koji je tek za četiri meseca, želim ti... hmm.“ Kucnula sam čašu. *Da shvatiš da mrziš Australiju. Da se vratiš u Milvoki. Da sve bude kao ranije.* „Nadam se da ćeš smisliti nešto da tvoj glupi šef dobije otkaz i da ti onda bude hiljadu puta bolje na poslu. Ili da nađeš drugi posao koji će te usrećiti.“

„Nije pošteno, samo si iskopirala moju želju!“

„Tako je u tridesetim, zar ne? Napredovanje u karijeri. Bar imamo posao.“

„Istina. I hvala bogu što smo čistu zaradu potrošile na nešto dobro.“ Mahnula je rukom prema vinogradu, čiji su se besprekorni redovi sužavali u daljini. Iza njih su se naborane planine crvenele na sunčevoj svetlosti koja je tonula. Ptica je sletela na ivicu trema destilerije i piskavo se oglasila. Slatka patagonijska zeba, žuta kao žumance – prepoznala sam je iz dokonog istraživanja za radnim stolom u Milvokiju.

Kucanje u blizini. Verovatno detlić, ali pre nego što sam to shvatila, uspomena mi je sevnula pred očima. *Prestani. Prestani. Prestani.* Kristen iskolačenih očiju dok se odmiče, cipela isprskanih krvlju. Trenutak koji je promenio sve, kad se život uredno prepolovio na Pre i Posle.

Kristen je gurnula naočare za sunce uz nos i popustljivo mi se osmehnula. Uzvratila sam joj.

Nema razloga da brinem. Čak je i događaj s Nemcima bio bezazlen. Nema čudaka koji vrebaju u uglovima i pohotno nas gutaju pogledom. Nema pijanih tipova koji stoje malkice preblizu ili nas prate, samo nekoliko koraka dalje na mračnim ulicama. Nema razloga za strah.

Pogledala sam Kristen i osetila nalet topline.

Sve je ispalo savršeno.

Debela pčela je zujala oko naših čaša. Kristen je mahnula rukom, neustrašiva.

„Čini mi se da osim nas nema nijednog stranca u prečniku od nekoliko kilometara“, primetila sam. Izdvojenost je bila istovremeno uzbudljiva i uznemirujuća.

„Neće potrajati. U turističkoj brošuri piše da svi turistički autobusi stižu subotom.“ Protekla je ruke, otkrстила noge pa ih ponovo prekrstila. Kristen je u Sidneju postala opsednuta krosfitom i njeni udovi mi i dalje deluju čudno. Preplanuli i zategnuti, kao da im je mesto na nekom drugom telu.

Preselila se u Sidnej pre osamnaest meseci; firma za istraživanje tržišta u kojoj radi otvorila je filijalu u Australiji i šef ju je podstakao da se prijavi. Zapanjila sam se kad je pristala, gundajući kako joj je dosta rodnog Milvokija zato što je mala, polarizovana zajednica.

Kristen u Australiji: delovalo je kao hir, prolazan i čudan. Nisam poznavala odraslo doba bez nje, otkako smo se sprijateljile na studijama ekonomije na Univerzitetu Nortwestern pa se zaposlile u Viskonsinu i delile oronuli stan nedaleko od Brejdi strita. Zajedno smo se snalazile u postdiplomskim godinama obeleženim lošim sudarima, dobrim poslovnim vestima, teškim noćima i još težim jutrima sve dok nismo uletele, svežih lica, pobednički, u kasne dvadesete, ja sa stanom u Fift vordu, a ona nekoliko kilometara dalje u Rivervestu. Nehajno smo pričale kako ćemo jednog dana jedna drugoj biti deveruše, kako će ona biti „teta“ mojoj budućoj deci. Dotle sam već zavolela Milvoki sa širokim šetalištem pored jezera, brojnim festivalima i srdačnom malom umetničkom i muzičkom scenom, koja je imala talente kao i veći gradovi, ali bez velegradske nadmenosti. Mnogo sam se trudila da njene pritužbe na grad ne shvatim lično.

Naravno, bilo mi je drago zbog nje, ali umalo me nije progutalo samosažaljenje: izostavljena i ostavljena, ostavljena,

ostavljena, ostavljena. U njenom odsustvu podlegla sam depresiji, ali naterala sam se da guram dalje iako sam se osećala kao da mi sloj prašine sputava svaki pokret. Ali zadržale smo običaj koji smo započele u Milvokiju: godišnja putovanja na egzotično daleko mesto koje većini ljudi nije na spisku.

Pre toga sam bila samo na popularnim turističkim destinacijama (London, Kankun, Pariz...) pa mi je svaki odmor s Kristen delovao kao prelazak u drugu dimenziju, gde bi me omamili zvuci, mirisi i vidici. Prvo Vijetnam, Hoj An i Hanoj, razgledanje uskih kuća, noćnih pijaca i kitnjastih hramova šarenijih od polja makova. Zatim Uganda, gde smo potrošile svu uštedevinu na iskustva koja se dešavaju samo jednom u životu, a gomilala su se kao sneg, najpre čudesna a kasnije, začudo, normalna: gledanje gorila u oči nalik klikerima u Bvindiiju, vožnja čamcem pored nilskih krokodila i grupica debelih nilskih konja, lav koji nas je gledao dok smo se držale za ruke u zadnjem delu džipa koji nas je vozio po dolini Kidepo.

Na trećem putovanju – u Kambodži – sve je krenulo po zlu. Tad smo došle iz suprotnih krajeva sveta i jedva sam čekala da stalno budemo zajedno, što smo uzimale zdravo za gotovo dok smo obe živele u Milvokiju. Nikad ne bih pretpostavila da će doći do zastrašujućeg obrta, da će se to pretvoriti u moj lični film strave i užasa. Ali Kristen mi je pomogla, kao i uvek, spasla me je, brinula o meni. A sad smo ovde – poslednji trenuci u čileanskoj dolini Elki smanjuju se poput plamena stare sveće, a naš odnos je sjajan.

Kristen je bacila zrno grožđa uvis pa ga vešto uhvatila ustima. Široko se osmehivala dok je žvakala.

„Otvori usta, Em.“ Podigla je još jedan grozd kao strelicu.

„Neću!“

„Pusti me da pokušam! Stvarno dobro gađam.“

„Ne verujem ti.“

„Ha, imaš posla s najboljom košarkašicom škole Kralj nad kraljevima, i to tripot zaredom. Evo, ubaci mi ti jedno u usta.“ Opustila je vilicu.

„Ovo neće ispasti dobro“, upozorila sam je, smejući se pa bacila zrno prema njoj. Odbilo joj se od brade i uletelo, neverovatno, u njenu praznu čašu. Zadivljeno smo razrogačile oči.

Bilo nam je potrebno nekoliko sati da nađemo ritam u Čileu. Za vreme duge vožnje od aerodroma u Santijagu bila sam zahvalna što ponovo uživam u Kristeninoj energiji, njenoj opuštenoj samouverenosti i blistavoj vrcavosti. Ali živci su mi očvrslili i zasjali kad je uz krckanje šljunka zaustavila iznajmljeni automobil ispred tezge s empanadama. Ručale smo naslonjene na vruću haubu pod pogledom kršne kuvarice naborane kože. Žene koja je bila potpuno sama, samo patuljasto drveće i prašina što guši kilometrima naokolo – pokušala sam da joj se srdačno osmehnem.

Trouglovi od testa bili su nadeveni celim tvrdo kuvanim jajetom i začinjanim mlevenim mesom. Ne razmišljajući, podigla sam telefon da napravim fotku.

„Šta radiš?“ Kristen je progutala zalogaj i izvila obrve. „Zar si zaboravila?“

„Nisam htela da je objavim“, promrmljala sam, pocrvenevši.

„Daj mi to.“ Sunce joj je obasjalo ispružen dlan. Ultraljubičasti zraci su joj osvetljavali svaki nabor dlana, svaki žleb na vrhovima prstiju. Ostala sam nepomična pa je pokazala rukom da joj dam. „Znaš pravila.“

Grmlje oko nas zašuštalo je na vetru. Žena je podigla pogled s pulta na kome je razvijala testo.

Stavila sam joj telefon na dlan i Kristen se široko osmehnula. „Digitalna detoksikacija je upravo počela.“

Nismo to više potezale. Telefoni su nam sad u tašnama, za hitne slučajeve, ali isključeni, mrtvi pravougaonici od metala i stakla. Kad smo bile u Kambodži, provele smo prve dve noći u joga centru u kome telefoni nisu dozvoljeni i rešile smo da nastavimo u tom duhu. Tad se ta odluka pokazala veoma dobrom. Toliko sreće, toliko sitnih slučajnosti se poklopilo da nas dovedu dovde: žive, bezbedne, slobodne.

„I, kuda ćemo sledeće godine?“ , pitala sam.

Kristen je zakotrljala zrno između prstiju. „Turska mi je visoko na spisku. A nisi li rekla da si čula dobre stvari o Gruziji?“

Odmahnula sam glavom. „O Gruziji? Ne znam ništa o njoj.“

„Mogla bih se zakleti da si pričala o tome.“ Zaškiljila je.

„Pa, Turska bi bila lepa“, rekla sam. „Navodno je Istanbul veoma živ grad.“

„Razmišljala sam i o Maroku. Cenkanje na bazarima, jahanje kamila u pustinji i koješta.“

Jedna misao mi je sinula, ali potisnula sam je na vreme. *Aron je bio u Marakešu pre nekoliko godina*. Izašli smo na četiri sudara posle više meseci opuštenog časkanja u kafeteriji u kojoj radi. Izgleda da su četiri izlaska bila dovoljna da mi osvoji um jer su mi sanjarije poput mehurića plutale prema mogućnosti zabavljanja.

Nisam još ispričala Kristen za njega – zato što je odgovorila „ne“ i namrštila se kad sam je pitala je li upoznala nekog zanimljivog mladića. Kristen nije imala nijednog ozbiljnog momka sve vreme koliko je poznajem, a izbrisala je naloge na aplikacijama za upoznavanje posle šest meseci u Sidneju, razočarana zato što je i tamo traženje dečka frustrirajuće koliko i kod kuće. Ne mogu reći da *nisam htela* da joj kažem, samo nisam želela da frajeri budu glavna tema, da potisnu razgovore o našim snovima, planovima i unutrašnjim svetovima... a pre bih umrla nego se razmetala time što mi se posrećilo. Godinama nisam bila tako uzbuđena zbog nekog mladića i nisam htela da ureknem. Čak sam se odlučila za glupu, tajnu probu: uskoro ću uključiti telefon da vidim je li mi poslao poruku. Ako se pokaže da je iole zainteresovan, ispričaću Kristen za njega.

Skočila sam – vlasnik destilerije mi se niotkuda nagnuo preko ramena. Uzeo je obe čaše. Prsti su mi zabrideli od navale kortizola, kakva preterana reakcija.

„Hoćete li još nešto?“ , pitao je. „Uskoro zatvaramo.“

Dok smo izlazile, Kristen mu je pružila ruku i ponovo pitala kako se zove. „Hvala veliko, Pedro“, rekla je još jednom, a ja

sam dodala još nekoliko *gracias*. Šalile smo se zbog toga dok smo se vozile iz Santijaga – čitala je sve znakove s američkim naglaskom, a ja sam se trudila da nabacim što bolji španski akcenat, brzo pomerajući jezik kao što sam naučila u osnovnoj školi: „To je *Čigvaloko* i drago mi je što ti se groznim prevodilačkim uslugama mogu odužiti za vožnju.“

Kristen se široko osmehnula dok joj se kosa boje meda vijorila pored otvorenog prozora. „Znaš da ne moraš da mi se odužiš ni za šta.“

DRUGO POGLAVLJE

Čutke smo se pele do hotela krivudavom planinskom stazom između strmih provalija i povremenih pasa što su lajali. Taj predeo je poznat po gledanju u zvezde pa nije bilo ulične rasvete, a tremove su osvetljavale mutno narandžaste sijalice.

„Šta ćemo za večeru?“, pitala je Kristen. Zaustavila se da pomiriše žbun fuksije. „Ne miriše.“

„Išla bih tamo gde smo ručale.“ Izvukla sam inhalator iz torbe. Uspon i proređen vazduh nisu smetali mojoj drugarici, ali ja nisam u odličnoj formi kao ona. „Tvoj obrok s kinoom izgledao je odlično. I iako sam mislila da to nikad neću izgovoriti, empanade su mi se blago smučile.“

„O bože, i meni.“ Zastala je u hotelskom prilazu. „Nadala sam se da ćeš to reći. Istuširaću se pre večere.“

„Nema žurbe.“ Izvadila sam ključeve iz tašne i otključala kapiju. U mraku smo zaškiljile prema stazi od opeke. Hotel je čudno uređen: sobe su grupisane u četiri zasebne zgrade i ulazi se iz dvorišta kao u motelima. Lepši je od smeštaja koje uglavnom biramo, a i skuplji, ali Kristen je zahtevala da časti i nije se obazirala na moje protivljenje dok je pružala svežanj novčanica.

Kristen je imućna, što me je na faksu intrigiralo jer sam bila preterano zaštićena predstavnicom srednje klase. Nije pričala o

tome, ali krišom sam skupljala dokaze: dok sam ja pokrivala krevet prugastim čaršavom iz *Targeta*, njen krem pokrivač imao je umetnički razlivene nijanse od tirkizne do kobaltno-plave. Moja stajaća lampa bila je jeftina, plastična s udovima raširenim poput Meduzinih zmija, dok je u njenom uglu stajala elegantna nalik baklji. Pominjala je putovanja na egzotična mesta čija su imena zvučala kao iz naučnofantastičnih knjiga (Ljubljana, Brno, Zagreb, Baku), ali nikad se nije razmetala, nikad nije o svom poreklu govorila s hvalisavim ponosom ili još upadljivijom skromnošću.

Ključ je škljocnuo i uteturala smo se u apartman s onim trenutnim olakšanjem zato što smo pobile spoljnom svetu. Spustila sam torbu na stolicu, a Kristen se zatvorila u kupatilo. Ne znam zašto, ali premestili su nas u apartman – ili zato što smo jedine gošće ili zato što je samo to ostalo slobodno, koliko sam razumela svojim ograničenim španskim. Uglavnom sam uspevala da sročim sve što je potrebno da kažemo, ali mozak bi mi stao kad mi meštanin odgovori brzo kao kad se kamen kotrlja niz brdo. Koliko god molila da uspore („*lentamente, por favor, palabra por palabra*“), samo bi sve ponovili istim tempom pa se osmehnuli s iščekivanjem. I Kristen bi se zagledala u mene i onda bi svi čekali da moj usporeni mozak proradi dok bih se sve više nervirala.

Bar u apartmanu možemo da pričamo samo na engleskom. Bacila sam se na kauč, morskoplavu grozotu, pa pogledala kroz prozor: danju je pogled divan, smeđe planine s nekoliko šarenih kuća u podnožju, ali sad se vidi samo zvezdano nebo nad crnom zemljom. Čula sam da voda curi po pločicama u kupatilu pa izvadila telefon i povezala se na bežični internet. Dugačak niz Prijinih poruka o urnebesnom trenutku na sastanku svih zaposlenih koji sam propustila. I tri Aronove poruke: najluđe vesti iz Milvokija koje je našao.

Ozarila sam se. Položio je ispit – ispričaću Kristen za njega večeras, kad se ukaže zgodan trenutak. Razumeće zašto ga

nisam pominjala; biće joj drago što nisam htela da cele nedelje preživakavamo moje sudare. Naravno, neću joj reći drugi razlog što sam ćutala: Kristen ima neverovatno visoka merila za mene pa je podozriva kad je reč o mom ljubavnom životu. Ona primećuje crvene zastavice koje mi promaknu, znakove upozorenja koje ne želim da vidim. Hvala bogu da je Aron prošao moj ispit – Kristenin bi sigurno bio stroži.

Ipak, Aron izgleda kao dobar momak, što je čudo nad čudima. Naše upoznavanje je filmski kliše: časkali smo dok mi je pravio late s ovsenim mlekom, kafu koju naručujem svakog dana u kafeteriji *Mona* u ulici u kojoj mi je kancelarija. S vremenom sam saznala da se oporavlja od raskida. A prošlog meseca samo što nisam zinula kad mi je tražio broj.

Volim da izlazim na sudare, ali izgledalo je da to ne vodi nikuda s mladićima koje sam upoznavala preko aplikacija ili drugih ljudi. A pre godinu dana sam se sasvim oprostila od zabavljanja jer me je svaka muška ruka podsećala na onu koja mi je ugrozila život i ostavila masnice one noći u Kambodži. Zato sam samu sebe iznenadila kad sam pristala da izađem s Aronom: tapšali smo uz polke na harmonici u jednom prijatnom kafiću. Počela sam to večer s druželjubivim namerama, a završila sa simpatijom. Bio je strpljiv i fin pa se nisam osećala loše zato što nisam spremna za nešto više od ljubakanja. (Tad bi se strava razbuktala: *Prestani. Prestani. Prestani.*) Čudan je, s naočarima od kornjačevine, tamnom mlitavom kosom i mahnitom energijom bitničkih pesnika. Nije moj tip. Ali ipak...

Aron nimalo ne podseća na Bena, mog dečka s faksa; možda mi se zato i dopao. Stalno sam viđala Benove senke na mladićima s aplikacija za upoznavanje: nadmeno uzdisanje, manje poznate reference iz pop kulture i stav koji poručuje da je previše dobar za takvo muvanje. Aronova otvorenost delovala je osvežavajuće. Usred noći je završavao živopisne grafičke projekte. Odrastao je u kraju i voleo je da slobodnim danima tumara po staromodnim muzejima poput Kuće Pabst

i da u gradskom muzeju posećuje izložbe kao što je pomalo sablasna postavka *Ulice starog Milvokija*. Zanimalo ga je sve, a pogotovo ja.

Kristen je izašla iz kupatila u oblaku pare. Izvadila je haljinu iz ormara pa sela ispred ogledala i pažljivo nanela podlogu, zatim nekoliko poteza maskarom. Nisam bila sigurna zašto to uporno radimo: ne kačimo fotografije, na kraju krajeva, a Kristen ne želi da privuče neznance. Pretpostavljam da je navikla da bude lepa s tim uvojcima boje karamela i krupnim očima boje lešnika.

„Ne mogu da verujem da nam je ovo pretposlednje večer“, promrmljala je zamišljeno dok smo išle prema gradu.

„Znam. Uskoro ćemo se vratiti u svoje *kutije*, uf.“ Pogleдалa sam je. „Moramo da smislimo plan za Lukasa.“ Mrzela je svog šefa, krupnog Švajcarca na radu u Australiji i tvrdila da je mrzi otkako je kompanija dala više od hiljadu i po dolara za njenu radnu vizu. „Šta znamo o napredovanju i na tvoju i na njegovu korist?“

„To je nemoguće ako si žrtveni jarac.“ Slegnula je ramenima. „Filijala ne ispunjava tromesečne ciljeve, a ja sam jedina menadžerka koja nije deo njihovog izvršnog muškog kluba. Mislim da me se plaše.“

„Plaše te se?“

„Kao što se svi muškarci plaše žena. Duboko u sebi.“ Provušla je prste kroz bujnu lozu koja je visila nad ulicom.

„Misliš da nas se muškarci plaše? Meni se čini da je obrnuto. Ali ja nisam opasna krosfiterka kao ti.“ Zar ona tako doživljava život? Zavidim muškarcima zato što ne moraju da brinu za ličnu bezbednost – što mogu da se opuštено šetkaju mračnim uličicama.

„Naravno da nas se plaše. Zbog toga su tako surovi. Muškarci sa sumanutim proglašima i jurišnim puškama.“

„Zašto bi nas se plašili?“

„Zato što znamo stvari. Vidimo stvari – *naslućujemo* ono što njima promiče.“ Preskočila je konjsku balegu. „Na kraju krajeva, mi smo pojele voće s drveta saznanja.“

„*Biblijske* reference. Stara škola.“ Jesu li sve žene vešte u razotkrivanju? Kristen prepredeno, racionalno primećuje stvari, čita nagoveštaje, ljude i prostorije. Međutim, ja sam osetljivija, slabija i poroznija od nje. To znači da se rastužim kad vidim pticu koja umire pored puta, ali osetljivost ima i prednosti: kad god leptir proleti pored mene, razrogačim oči od radosti kao da smo podelili tajnu.

Skrenule smo iz uske uličice u kaldrmisanu i ponovo se zagledale u sladak vegetarijanski restoran: paprat nalik drvetu stajala je nasred trema, a šareni hvatači snova i pohabana tibetanska molitvena zastava visili su između drveća. Naše uzbuđenje zbog novih gradova gotovo je orgazmičko. Kad smo nešto ranije naišle na ovo mesto, toliko smo se oduševile njegovom lepotom da smo se spontano zakikotale i zagrlile.

Kristen obožava da priča ljudima kako smo se upoznale, kao da smo par koji je posle mnogo godina i dalje zapanjen što im se toliko posrećilo. Na drugoj godini ekonomije bile smo jedine devojke na izbornom predmetu Statističke metode. Nekoliko mladića, uglavnom s četvrte godine, isključili su nas iz razgovora, kolutajući očima zbog naših pitanja pa s gotovo komičnim zadovoljstvom ponovili naše teorije. Kad smo izašle u hodnik, stidljivo sam joj se osmehnula.

„I, to je bilo... zanimljivo.“

„Trebalo bi da zajedno učimo“, odgovorila je. „Da nadmašimo sve te seronje. Ja sam Kristen.“

Premestila sam udžbenike u drugu ruku kako bih se rukovala s njom. I tad sam to osetila, ono teturanje koje izbacuje iz ravnoteže kao kad zakoračiš na brod: Jednim delom sam znala da je ovo *važno*, da više ništa neće biti isto.

Nisam to osetila otkako sam upoznala Bena na žurci u trećem razredu srednje škole. Tad mi je taj slatki frajer iz muške privatne škole prišao i rekao „Ćao“, prikovavši me ledenoplavim očima. U roku od mesec dana zvanično smo „furali“. Na drugoj godini faksa, u trenutku kad sam se rukovala s Kristen, Ben i ja definitivno nismo više bili zaljubljeni. Ali i dalje sam ga volela jer smo godinama bili zajedno. Imala sam bihevioralno-ekonomski pristup tome: toliko vremena, prostora, znanja i osećanja koje smo već uložili, budućnost koju smo zamišljali još u Mineapolisu, gde smo rođeni i odrasli – sve to je delovalo kao konačni sporazum, neopoziv. Potrošen novac, potrošene nade.

Tad nisam znala gotovo ništa. Nisam umela da se povučem i jasno sagledam stvari. *On brine o tebi*, govorila sam sebi jer mi je jasno stavio do znanja da je pametniji od mene. *Samo ti želi najbolje*, govorila sam sebi jer nije voleo moje živahno društvo s fakulteta, mrzeo je kad pijem i umalo nije dobio srčku kad sam probala travu. *On hoće da što više napreduješ*, recitovala sam kao navijena lutka jer je hteo da naučim više o ezoteričnoj ruskoj književnosti, umetničkim filmovima i muzici po ukusu snobova. Uostalom, naš odnos je delovao nekako ušuškano jer sam znala kakvu kafu voli i u kom restoranu ćemo večerati pre odlaska u bioskop i kako će se sve to završiti. Pogled u budućnost, kao čitanje poslednje stranice misterije pre nego što se zaplet previše zahukta.

A onda sam upoznala Kristen. Gotovo odmah smo postale nerazdvojne: Otkrile smo zajedničku ljubav prema štreberskim igrama rečima i glupim moždanim izazovima pa smo izumele tajni jezik, svet samo za nas dve. Nalazile smo se po celom internatu kako bismo zajedno učile, a slale smo jedna drugoj poruke s natuknicama ka odredištu – lov na blago, a vreme provedeno zajedno bilo je nagrada. U spavaonicama smo ostavljale kriptografe na tablama okačenim na vratima, šifrovane žalbe zato što smo PONOVO ŠOVISKULIRANE ili pozvane na VEČERU U SOBAFIĆU. Naše druženje je bilo uzbudljivo zbog te

tajnovitosti, ostavljanja tajni svima ispred nosa. Ko ne voli da se izvuče neprimećen?

Nagađam da je to ironična pomisao posle onoga što se desilo u Kambodži. Lokva krvi koja se širi na podu.

Zbog uzbuđenja dok sam se izmotavala s Kristen, shvatila sam koliko se zapravo nevažno i napeto osećam pored Bena. Kristen je bila prva koje je to potegla – postavljala je prava pitanja sve dok polako, polako nisam primetila koliko on manipulise mnome, prigovara mi i suptilno me pravi ludom. Počela sam da mu se suprotstavljam i kritikujem njegovo ponašanje. Da postavljam pitanje zašto su naši postdiplomski planovi zapravo *njegovi* dok sam ja samo deo scenografije, rekvizit. Otrčala sam u njen stan u dva ujutru pošto smo Ben i ja na četvrtoj godini imali svađu veka, urlajući i mlatarajući rukama.

Nas dvoje se gotovo nikad nismo svađali, već je ogorčenost rasla sve dok nije izgledalo kao da je deo mene pukao i zalebdeo nada mnom kao dron: *Obrati pažnju! Možeš li da veruješ da se ovo stvarno dešava?* Okrenuo mi je leđa, a ja sam posegnula za njegovim ramenom: *gledaj me kad ti se obraćam*, a on se toliko naglo okrenuo da sam udarila glavom u zid pre nego što sam i shvatila kako se to desilo.

„Nisam hteo da te udarim“, rekao je umesto izvinjenja, šibajući me pogledom. Progurala sam se pored njega i istrčala iz stana. Šah-mat je trajao nekoliko dana pre nego što je Kristen otišla u stan u kome sam živela s Benom i spakovala moj kofer dok je on gledao stegnute vilice. Nikad nismo zvanično raskinuli.

Želela sam da ga ponovo vidim, koliko god to jadno bilo; htela sam da vrištim i plačem u njegovom zagrljaju jer su mi njegove ruke postale poznate koliko i moje. Ali Kristen je bila pametnija od mene. „Zajebi *stavljanje tačke*“, rekla je. „Nemoj protračiti ni sekundu više na tog bednika. Neka sad nađe drugu koju će ugurati u zagušljivi mali kalup, a ti budi opasnica, što i jesi.“

Sad je prišla konobaru i podigla dva prsta. „*Uma mesa para dos*“, rekla je. Uvek je brzo učila. Pustio ju je da izabere sto, a

ona mi je ustupila bolje mesto što gleda u unutrašnjost restorana, smestivši se naspram mene i zida.

„Baš je bilo zabavno cele nedelje.“ Ispružila je ruku da mi stisne podlakticu. „Tako opušteno i divno.“

„Upravo ono što nam je bilo potrebno“, složila sam se i razmotala salvetu.

„Odavno nisam bila ovako opuštena.“

Prestani. Prestani. Prestani. Krv koja poput farbe curi niz metalnu šipku. Kristenine oči iskolačene od zaprepašćenja. Tačkice krvi na njenim šakama, člancima, cipelama.

„Kao da nije nimalo vremena prošlo“, nastavila je pa otvorila jelovnik. „Nastavile smo tamo gde smo stale, kao da se ništa nije promenilo. Po tome se vidi da smo prave prijateljice.“

TREĆE POGLAVLJE

Evo šta se desilo: jedan muškarac me je napao u Pnom Penu, u Kambodži, i ubile smo ga u samoodbrani.

Bio je bekpeker, Južnoafrikanac s dugačkom plavom bradom i kršnim maljavim rukama, pegav i preplanuo. Bile smo u kafiću punom vlage kad nam je prišao – prišao je Kristen, ležerno prelepoj u širokim pantalonama i majici na bretele bez brusa – i pitao dopada li nam se Kambodža. Bio je od onih tipova koje zovemo „baja“, nametljiv i glasan, ali sladak. Posle nekoliko minuta je ispružio ruku („Uzgređ, ja sam Sebastijan“), a Kristen se predstavila kao Nikol. Često smo to radile na fakultetu: lažno se predstavljale da pokažemo koliko nam malo to muvanje znači, koliko smo sigurne da se više nikad nećemo videti s tim mladićem. Posle Bena, to me je sprečilo da prebrzo uskočim u novu vezu – na šta me je Kristen upozorila. A kad smo putovale, lažna imena su noćima davala uzbudljivu, tajanstvenu notu.

Prihvatila sam igru i predstavila se kao Džoun. Međutim, ispostavilo se da je Sebastijan iz Južne Afrike veoma zabavan. I, kao što se ponekad dešavalo kad sam se osećala kao ona drugarica koja je manje poželjna, moja duhovitost je blesnula kao

sijalica, pršteći besprekornom brzinom u pravim trenucima. Kristen nije izgledala kao da joj smeta, on je ionako više bio moj tip, pa je radila ono što se očekuje od pristojne devojkice koja pomaže drugarici da privede tipa: vrzmala se okolo i časkala s neznancima.

Sati su prolazili, zahladnelo je. Prvo se kafić ispraznio, a onda su i ulice opustele. Uurlanje motora prerاسlo je u predenje, praćeno povremenim uzvicima pijanih turista. Nekoliko puta sam uhvatila Sebastijana za tvrdi mišicu kad me je nasmejao, a on mi je naslonio dlan na struk kad smo se pomerili da propustimo konobara. „Nikol“ nas je častila još jednom turom angkorskog piva pa mi se značaki osmehnula dok smo nazdravljali.

Razgovor je neminovno prešao na „hajde da palimo odavde“. On je odseo u hostelu još gore od našeg, s više kreveta na sprat u sobama – tako da je Kristen, svetica, rekla kako želi da ostane u praznom kafiću i popije još jedno pivo na miru. „Sigurna sam da ću se vratiti u hotel do... ponoći?“, predložila je. Sebastijan i ja smo zahvalno klimnuli glavom. Svima je sve bilo jasno.

Dok smo izlazili, Kristen me je uhvatila za lakat i ponovo pitala: „Jesi li sigurna?“ I pokolebala sam se. Na kraju krajeva, nisam poznavala tog mladića. Kad sam se na Srednjem zapadu upuštala u jedne večernje avanturice ili seks na trećem sudaru (jedne su bile zabavne, zbog drugih sam se pokajala, a kod trećih mooožda to i nisam htela, ali išla sam do kraja kad sam već kao budala uskočila u krevet), bila sam u poznatim naseljima, imala sam mobilni telefon i znala tri cifre napamet. Ovo je bilo drugačije. Ni Kristen ni ja nikad nismo imale avanturu na putovanju. Međutim, potisnula sam nelagodu, od one vrste koja se često prišunja kad si devojkica koja se kreće pustim ulicama, jer je Sebastijan bio zabavan i dobar frajer, i želeo me je.

Često razmišljam o tom trenutku kad sam potapšala Kristen po ruci i okrenula se. Kako je to obema promenilo život. Kako su nam se putevi izračvali i promenili pravac, ostavivši

za sobom mnoštvo netaknutih staza koje su se širile iz sredine kao na čipkastom miljeu. Recimo, stazu na kojoj sam podlegla obazrivosti i predomislila se, a Sebastijan se izgubio u noći. Ili putanju na kojoj sam iznenada promenila kurs pa smo se ljubakali u kafiću ili na uličnom ćošku.

Međutim, bilo je kako je bilo na čvornovatoj stazi koju sam sledila te noći kad smo Sebastijan i ja pošli. Dok smo izlazili, sevanje blica progutalo je svet. Zatreptali smo, ali nisam znala ko nas je uslikao – kome smo nenamerno upali u kadar u tom malom kafiću. Ponekad razmišljam i o toj fotografiji, kako je neko verovatno čuva u „oblaku“, ne znajući da je uhvatio poslednje trenutke života nestale osobe. Bilo bi veoma loše kad bi dospela u prave ruke – u ruke nekoga ko bi složio kockice i predao je južnoafričkoj policiji. Ko zna šta je još slučajno zabeleženo u telefonima, na hard-diskovima i u prašnjavim foto-albumima, pozadinska buka koja bi nabujala od značenja pred drugom publikom.

Sebastijan i ja smo se držali za ruke dok smo išli kroz vazduh zagušen komarcima. Spustio je šaku i stisnuo mi dupe kad smo stigli do ulaza u hotel. Dežurni recepcioner je spavao na kauču u predvorju, a Sebastijan je palcem milovao moj dok smo čekali da nas pusti unutra. Vrelina mi se skupljala u međunožju, seksi, strastven poljubac čim smo se našli u sobi.

Ljubljenje je prvo bilo uzavrelo: otkrila sam da voli da začini uživanje bolom, zubima mi je hvatao donju usnu, grubo mi cimao kosu. Ne ložim se na to, ali jeste me uzbudilo što sam se pomalo osećala kao plen, toliko poželjna da je jedva obuzdavao životinjske nagone. A s godinama sam stekla dovoljno seksualnog obrazovanja – kvizovi u časopisima i razgovori podgrejani vinom s drugaricama – te sam znala kako ću ga raspametiti i da nijedna neće moći da se meri sa mnom ako pokažem kako sam napaljena i protumačim neverbalne signale. Stoga sam mu cimnula plavu kosu. Poljubac u vrat propratila ugrizom. Prešla mu vrhovima prstiju po leđima pa naglo skupila prste, deset

malih ogrebotina, osmehnuvši mu se uz usne kad je zaječao od zadovoljstva.

Ali onda – nešto se promenilo.

I tad je moj mozak poželeo da se isključi, da promeni kanal. *Prestani. Prestani. Prestani.*

Njegove usne na mojoj bradavici nanele su mi bol. Ciknula sam i odgurnula mu obraz, a on se pomerio da me ponovo poljubi. Stegao mi je kosu pesnicom i povukao toliko jako da su mi oči zasuzile. Iznenadila sam se i zbunila: „Hej, ne tako grubo.“

Ponovo se osmehnuo. Pokreti su mu i dalje bili ležerni. „Ma daj, samo se igramo.“ Zubima mi je našao ušnu resicu i zagrizao tako jako da sam kriknula.

Naslonila sam se na uzglavlje. „Povređuješ me.“

„Tako si jebeno seksi.“

„*Ozbiljna* sam.“ Odgurnula sam mu ruku s grudi.

Pomerio se brzo kao Venerina muholovka i zgrabio me za članak. „Nateraćeš me da se trudim, a?“

„Završili smo.“ Ustala sam s kreveta. „Mislim da bi trebalo da odeš.“

Pogled mu je ogrubeo. „Zavlačiš me cele noći.“

Suza mi je pobegla iz oka, ali nastavila sam da ga streljam pogledom, praveći se da sam žilava. „Moraš da odeš.“

Tad je skočio i ošamario me. „A možda voliš ovako?“ Šok mi se kristalizovao na obrazu, bol nalik zvonjavi.

Ledeni nalet pretvorio je požudu u strah, u nagon za preživljavanje, instinktivni poriv da se borim ili bežim. Odgurnula sam ga naslepo, očajnički. Šaka mi se sudarila s njegovom bradom – slučajno sam ga mlatnula pesnicom. Nozdrve mu se raširiše. Zgrabio me je za vrat i gurnuo uza zid – *tras*, udarila sam glavom. Prsti mi poleteše do njegove šake ne bih li je sklonila s vrata. Spustio je drugu ruku i cimnuo mi gaćice niz butine. Preplavila me je čudna navala stida, kao kad u snu shvatiš da nemaš odeću.

Krupnom šakom mi je obuhvatio članke i prikovao ih uza zid nad mojom glavom – kao veštici vezanoj za lomaču. Sećam

se tog trenutka u utiscima: kukovi koji pritiskaju moje, kita koja mu se propela u bermudama. Osmeh na njegovom oznojenom licu, surovost u očima kad sam vrisnula. Njegova slobodna ruka koja se podiže kao na usporenom snimku pa mi pokriva usta. Glavom ponovo udaram u zid, jače ovog puta – isti glasan zvuk kao s Benom pre osam godina – pa paučinasto belilo pred očima.

Tad je zastao, a ja sam prestala da se borim. Ronjenje – tako mi se mozak ponašao, pomutio kao pod vodom. Kristen je htela da probamo ronjenje s bocom u Vijetnamu pre nekoliko godina, ali odbila sam jer sam jednom pročitala da ronionci ne umiru zato što im nestane kiseonika, već zbog dezorijentacije – uspaniče se pa odgurnu sve što im je ispred nosa i usta. O tome sam razmišljala dok se Sebastijan svom snagom naslonio na moju vilicu: nešto ispred mojih usta, nešto što sam očajnički htela da sklonim, ali znala sam da sam najebala šta god da se desi.

Ubiće me.

„Emili!“

Oboje smo se ukočili. Okrenuo se prema vratima. Iako nisam mogla da okrenem glavu, osetila sam da je pritisak popustio. Obuzeo me je bes. Otvorila sam usta i zagrizla žuljevito meso, sve jače dok nisam osetila ukus gvožđa na jeziku.

„Jebena kučko!“ Pustio mi je članke i odmakao se, stežući krvav dlan. Čipkaste gaćice usekle su mi se u butinu kad sam podigla koleno i po njegovom jauku shvatila da sam pogodila metu. Uhvatio se za međunožje i pao na mene.

Zveckanje. Telo mu se ponovo pomerilo, a ja sam se izvukla. Kristen je stajala iza njega, grudi su joj se nadimale i iskezila je zube, prava Bafi Ubica Vampira. Stezala je tešku stajaću lampu kao batinu. Brzo sam se udaljila na dupetu jer je ponovo zamahnula. Lampa se uz ružan tresak sudarila sa Sebastijanovim leđima. Srušio se na pod, a glava mu je udarila o pod samo nekoliko centimetara od metalnog krevetskog okvira.

Videla sam svoj bes odražen u Kristeninim očima. Pogledi su nam se načas prikovali. A onda sam primetila pokret iako ga nisam odmah shvatila.

„*Prestani. Prestani. Prestani.*“

Bleskovi kao pod stroboskopom: Sebastijanova glava uz krevetski okvir. Tri šuta, četiri, krv koja je isprskala metalni nogar i curi u pukotine u laminatu. Uхватила sam Kristen, odvušla je dalje i privukla je u zagrljaj. Naslonile smo se jedna na drugu, drhteći.

Ostale smo tako neko vreme. Sekundama, minutima, možda i satima. Motocikli, sev i urlik, prolazili su iza navučениh jeftinih zavesa, blesak i urlik. Sebastijan je ostao nepomičan. Kristen se prva odvojila. Oči su joj se razbistrile, škiljile su. Glas joj je bio odlučan.

„Moramo da odemo odavde.“

Razmišljala je naglas, nabrajala mogućnosti. Odbila je moj predlog da pozovemo policiju: ipak je bila samoodbrana, na kraju krajeva. Ali u turističkoj brošuri je pisalo da je saradnja s ovdašnjom policijom teška, a zbog onoga što se desilo s Benom znala sam da je prijavljivanje napada – o čemu sam razmišljala tada kao i nekoliko meseci posle samog događaja – mnogo zamršenije nego što većina misli. Nipošto nismo htele da završimo u kambodžanskom zatvoru, s oduzetim pasošima, optužene za ubistvo. Gledale smo *Dvorac u rešetkama* i čitale o Amandi Noks.

Tresla sam se, nesuvisla, ali Kristen je bila veličanstvena. Opipala mu je puls pa, pošto ga nije bilo, smislila plan. Luda sreća u nesreći: kad smo došle, na mahom napuštenoj recepciji nam nisu tražili pasoše i platile smo gotovinom. Šanker je čuo da smo „Nikol“ i „Džoun“. Sebastijan je putovao po svetu već devet meseci, tumarao, ne znajući gde će završiti – a, kao i mi, ponosio se time što je izbegavao društvene mreže i redovne telefonske razgovore s porodicom kod kuće.

Vezaćemo nešto teško za telo, rekla je, pa ga baciti preko obližnje litice u brzu reku. Izbrisati sve tragove. Otići iz Pnom

Pena pre nego što iko primeti da nešto nije u redu. Obamrla sam, preplavila me je brideća utrnulost kao da mi je neko ubrizgao novokain. Kristen i Emili se nikad ne bi rešile tela, ali Nikol i Džoun su mogle to da urade. To su i *uradile*. Naredni sati bili su filmska montaža koju bih najradije zaboravila. Bili su iznurujući i okrutni, toliko da sam nedelju dana imala upalu mišića, ali Kristen je bila neumorna, stisnute vilice, odlučnog izraza lica. Uradila sam sve što mi je rekla i, začudo, pošlo nam je za rukom.

Kad smo završile, uhvatile smo autobus za Laos, ćutljive i pospane tokom cele desetočasovne vožnje, pa neupadljivo provele poslednjih nekoliko dana u hotelu s dve zvezdice. Ne sećam se leta do kuće, vožnje taksijem s aerodroma, besane noći pre nego što sam se vratila na posao. Pred očima mi je stalno bila Sebastijanova glava, ulubljena od udarca u krevetski nogar, krv koja oblikuje oval nalik balončiću za dijalog boje rubina.

Bila sam rastrojena, smušena, zamagljenog uma kao da ga je neko pokrio crnim pokrovom. Noću sam nemirno spavala deset sati, a danju bih iz čista mira zaplakala. Nekoliko puta nisam čula budilnik ujutru pa bih došla na posao u podne, naduvenih staklastih očiju. Dešavalo se da danima ne jedem pa se probudim usred noći od grčeva u praznom stomaku. Šef me je upozorio da će morati da me otpusti ako se ne sredim. Tupo sam zurila u njega, previše slomljena da bih marila.

Nije trebalo da Sebastijan umre; ne podržavam smrtnu kaznu, a svakako ne osvetnike koji uzimaju zakon u svoje ruke. To je bio nesrećan slučaj, samoodbrana koja se otrgla kontroli. Međutim, nisam se kajala što sam se rešila leša umesto da pozovem policiju; poverovala sam da je to bio jedini izbor. Čitala sam o Amerikancima uhapšenim preko mora – širom sveta, životi su im uništeni. Žena iz Oregona je godinama čekala suđenje u Argentini jer je džeparoša koji ju je pokrao slučajno gurnula pod točkove. Uhapšeni student je tvrdio kako nema nikakve veze s napadom na hostesu u jednom restoranu u